

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիս՝ 6 ռուբլի, երեք ամիս՝ 3 ռ. 50 կ. Հատուկ 5 կոպեկ: Բաժանորդ գրվում են թիֆլիսում միմյան խմբագրատանը:

Խմբագրության հասցեն՝ Тифлисть. Редакция «Нор-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Ցայտարարությունները ընդունվում են ամեն լեզուներով: Ցայտարարությունների բառին 2 կ., ընկալման համար՝ կրկնապատիկ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՈՐԵԱՅ ԹԵՐԹԸ
Թ Ի Փ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

ՀԱՏԱՐԱՐԱՎՈՒՄ Է 1886 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Նոյն դիմումը և ծրագրով
(Երրորդ տարի)

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամսուան՝ 6 ռուբլի, հատուկ՝ 5 կոպ. Եւրոպայի և թիւրքիայի բաժանորդները վճարում են 30 ֆրանկ: Ուսանողները վճարում են 10 ռուբլի: Բաժանորդ են գրվում իւրաքանչիւր ամսի 1-ից: Թիֆլիսում բաժանորդ են գրվում միմյան խմբագրատանը:

Խմբագրատունը գտնվում է պոստատան ետևի Տրոյիցկի փողոցի վերայ, Սամբա (Տրոյցա) եկեղեցու հանդէպ, տուն № 9:

Օտար քաղաքներից դիմում են խմբագրություն՝ Тифлисть, Редакция «Нор-Даръ» կամ Tiflis (Caucase) Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագիր — Հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆՆԱՐ ՍՊԱՆՆԱՐԵԱՆ

Շուշեցի Արտեմիի պորուչիկ Արախան Տէր-Մովսիսեանը, ցաւօք սրտի յայտնում է իւր դժբաղդ եղբոր աղբոսնոմ ՅՈՎԱՆՓ. Տ. ՄՈՎՍԻՍԵԱՆԻ մահը, և խնդրում է իւր ազգականներին և բարեկամներին շնորհ բերել շաբաթ օրը, ամսուս 25-ին ժամը 10-ին քաղաքային հիւանդանոց լուղարկւորութեանը, որ տեղից մարմինը կը տանուի Կուկիւղ (Քանդուկեան) եկեղեցին:

1—1

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող. — Մեր մամուլի առթիւ. III.
Բրոնիկոն. — Լուրեր.
Թղթակցութիւններ. — Բազուկ.
Կ. Պօլիս:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՆՊԱՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒՂԻ *

(Հայոց կեանքից)
Ը.

Այս անցքից մի քանի օր յետոյ Մարտիկեանը եկաւ Վարդուհու մօտ: Առաջին անգամից օրիորդը չկարողացաւ խմանալ թէ ինչ հանգամանք կարող էր ստիպել նրան այցելել իրեն: Երբ մտաբերեց իր կողմից իրեւելի տան իւր լուր տանողը, իսկույն գուշակեց որ այժմ Մարտիկեանին մի անյաջողութիւն է պատահել:

Երկրորդ օրը մօտ ընդունարանը շատ տխուր և վշտացած գէմբով բայց Վարդուհին ընդունեց նրան իւր սովորական ժպիտով:

— Ի՞նչ, չարիքի զուրս տխուր էք այսօր, ինչ է պատահել, առաջին անգամ հարցնեց օրիորդը:

— Գուք այդ արդէն նկատեցիք, օրիորդ, այն, ես շատ տխուր եմ, շատ տխուր...

— Բայց ինչ է պատահել ձեզ, ասացեք խորհեմ:

— Ոչինչ, մի վազրիկ դժբաղդութիւն... Երբ մարդիկ այնքան են միմարում, որ իրենց բաղդը հողմազանների վերայ են կախում, շատ պարզ է որ միայն դժբաղդութիւնը կը մնայ:

*) Տես Նոր-Դար, № 7.

Քաղաքական. — Չինաստան: Լուրեր:

Խառն լուրեր:

Նոր-Դար. — հեռագրի բնույթ:

Բանասիրական. — Անպատեհական խնամուհի (շարունակ).

Յայտարարութիւններ:

Նրանց բաժին... ես այդ մարդիկներին մէկն էի:

— Բայց ինչ դժբաղդութիւն է այդ, խօսեցեք խորհեմ:

Մարտիկեանը չը պատասխանեց, այլ ծանրութեամբ հանցեց ծոցից մի նամակ և տուեց նրան:

— Կարդացե՛ք, օրիորդ, բարձր կարգացե՛ք, ես կամենում եմ մի անգամ էլ լսել իմ սիրունուն:

Սա մի նամակ էր օր. Աննայից Մարտիկեանին ուղղած: Վարդուհին ըստի սեղ կարդաւ:

«Յարգելի պարոն:

«Կարեւոր եմ համարում յայտնել Ձեզ իմ սիրելի ծնողաց կամքը. — ես այսուհետեւ այլ ևս չի պիտի շարունակեմ իմ հայրենի լեզուի ուսումը, հետեալէս դուք այսօրուանից ազատ էք և ինձ դասախօսելու համար յատկացրած ժամանակը կարող էք ըստ Ձեր հաճոյից գործադրելու: Որքան էլ որ ինձ համար ցաւալի է Ձեր օգտակար դասախօսութիւններից զրկուիլը, այսու ամենայնիւ ես իրեն մի թոյլ աղջիկ, պարտաւոր եմ ձապտաղըն հնադանդուէր, իմ սիրելի ծնողքը ցանկանում էին, որ ես ընդունեմ իշխան Դանիէլի քանակ առաջարկութիւնը՝ ներքին հետազոտութեան համար և ես կատարեցի նրանց ցանկութիւնը: Եւսով եմ որ Ձեզ չի վշտացնել իմ այս որոշումը:

Ձեր ամենախոնարհ աղախին

Թիֆլիս, 24 Յունվարի 1886.

ՄԵՐ ՄԱՄՈՒՆԻ ԱՌԹԻՒՆ
III

Նախընթաց առաջնորդողում ասացինք, որ մենք ընտրութեան ժամանակ դէմ էինք Ներսէսին և Խրիմեանին ազգի իսկական շահերը ի նկատի առնելով:

Շատերը պիտի զարմանան և ասեն մեզ. մի՞թէ ազգի մէջ լայտնի այդ երկու նշանաւոր անձինք պէտք է մնաս ազգի գործէին, որ մենք նրանց դէմ էինք, ընդհակառակն քանի որ նրանք մեծ աւուսն ունին և հաշակուած են, ազգի իսկական շահերի պաշտպանը պէտք է որ դրանց կամենար, ոչ թէ դրանց ընտրութեանը ընդդիմանար:

Շատ հեռու պիտի գնայինք, մեր լրագրի շրջանակը չէ թող տալիս և անկարող ենք ալստեղ հրապարակու մի առ մի մէջ բերել այն պատճառաբանութիւնները, որոնց վերայ հիմնուած մենք ընտրութեան ժամանակ դէմ պէտք է լինէինք ըստինքեան ազգի մէջ մեծ հեղինակութիւն ունեցող երկու բարձր եկեղեցականների ընտրութեան դէմ հէնց այն շահերը պահպանած տեսնելու համար, որոնց անունով այդ երկու բարձր եկեղեցականները ժողովրդական են դարձել:

Բայց և այնպէս մի երկու գիտողութիւններ այդ մասին աւելորդ չեն:

Աննա լազարեան:

Նամակի ընթերցանութիւնից յետոյ մի փոքր ժամանակ լուսթիւն տրեց. Վարդուհին և Մարտիկեանը անխօս նայում էին միմեանց: Բայց վերջապէս երկուստեք առաջինը ընդհատեց լուսթիւնը:

— Ի՞նչ էք հասկանում դուք այս նամակից, օրիորդ, յայտնեցե՛ք ինձ ձեր կարծիքը:

— Ա՛յն ինչ որ գրուած է:

— Ո՛չ, այստեղ քիչ բան է գրուած, բայց այդ քիչ գրուածից շատ բան պէտք է հասկանալ:

— Իմ կարծիքով շատ բաներ հասկանալու կամ երեւակայելու հարկ չը կայ: Օրիորդ Աննան ձեզ յայտնում է, որ այլ ևս նեղութիւն չկրէք նրան այցելելու կամ իրեն ձեր հարմարուհի հաշուելու, որովհետեւ ինքը ամուսնանում է արդէն իշխան Դանիէլի քանակ հետ: Բայց մի՞թէ այդ հնարաւոր բան է, օրիորդ, մի՞թէ դուք կարծում էք, որ այդ հնարաւոր է...

Վարդուհին ծիծաղեց: Գուք էլ ուրեմն ծիծաղում էք ինձ վերայ, օրիորդ, բայց չէ որ ես կարեկցութեան եմ արժանի:

— Ո՛չ, դուք կարեկցութեան արժանի չէք, սառնութեամբ պատասխանեց Վարդուհին. ձեզ երկուստեքից պէտք է ծագրել և այն, որքան կարելի է, անդթարար:

Պէտք է խմանալ, որ ամենանշանաւոր մարդը, ամենաօգտաւետ և գործող մարդը իւր տեղից հանելով և իրեն անլարմար տեղ դրելով, նա ոչ թէ օգուտ կարող է բերել, այլ շատ անգամ ակամայ մեծամեծ վնասներ կարող է հասցնել գործին:

Այդ ինքը ի Տէր Հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքը շատ լաւ հասկանալով, հրաժարուցեալ կաթողիկոսական պաշտօնից: Նրանք, որոնք ասում են թէ Ներսէսը պիտի գար, եթէ վախճանուած չլինէր, այդպիսիները պատմութիւնը շուռ են տալիս: Յայտնի է, որ 1884-ի ընտրութիւնը խախտուեցաւ, Ներսէսի կենդանութեան ժամանակ, նրա վերջնական հրաժարականի վերայ հիմնուած:

Անտարակոյս ինքը Ներսէսը ազգի իսկական շահերը ի նկատի առնելով չը կամեցաւ հեռանալ Պօլսից և ընդունել կաթողիկոսական կոչումը:

Ընթերցողը պէտք է տեսնէ, որ ընտրութեան ժամանակ ընտրելիների վերաբերութեամբ մեր բռնած ընթացքը ինքը Ներսէսը արդարացրեց իւր հրաժարականով:

Այստեղ մեր խօսքը կտրելով, Ամեն Խրիմեանի վերաբերութեամբ միևնույնը աւելի մեծ չափով միայն կարող ենք ասել:

Այժմ Խրիմեան Սրբազանի մասին խօսելը մենք լարմար չենք համարում, և ոչինչ էլ չենք ասիլ:

— Բայց մեր հր յանցանքի համար օրիորդ, այն յանցանքի, որ մենք հաւատում ենք աղջկերանց ազնուութեանը...

— Ազնուութեան համար թող խօսք չը լինի, որովհետեւ ազնուութիւնը միայն կարող է հետամուտ լինիլ ազնուութեանը, բայց դուք, պարոններ, ազնուութիւն չէք վնասում, և ոչ արժանիք, և ոչ զգացմունք, և ոչ սիրտ, և ոչ ճշմարիտ սէր, ձեր վնասածը փողն է և օժիտը, ուրեմն մի վշտանալ երբ ոչ մի տեղ ազնուութեան չէք պատահում, որովհետեւ դուք նրան չէք գնահատում: Եւ շատ բնական է, երբ վաճառականը նուրբ գործածքներ չէ բերում վաճառելու, քանի որ գիտէ թէ իւր գնողները նրանց չեն գնահատում:

— Օրիորդ, դուք զաւար փայտն էլ չորի հետ այրում էք, մի՞թէ բոլոր երկուստեքներն էլ միևնույն են և նրանց միջ բացառութիւններ չը կան:

— Բացառութիւններ, այո, միայն բացառութիւններ կան, բայց շատ ցաւալի է, որ բացառութիւնները ձեզ գործնում են: Եւ կի՞նք դուք Մարտիկեաններին էլ բացառութիւնաց կարգն էք դասում, այն ժամանակ պէտք է ասեմ, որ մեր գրութիւնը ողբալի է, որովհետեւ այդ նշանակում է թէ ուրեմն բացառութիւններ էլ չը կան...

— Ի՞նչ, մի՞թէ դուք ինձ այդ չափա-

եթէ մեզ չը ստիպէին: Բայց որ մենք նրա անձնաւորութեան դէմ ոչինչ չենք կարող ունենալ, այդ նրանով կապացուցանենք, որ մենք ուրախութեամբ կը շնորհաւորենք նրա պատրիարքութիւնը, եթէ վաղը նրան Պօլսում պատրիարք ընտրեն: Ոչ ոք չի կարող ուրանալ, որ Խրիմեան Սրբազանը ամենից աւելի Թիւրքիայի հայերին է ճանաչում և նրանց գործերին է տեղեակ:

Ս. Ս.

ԳՐՈՇԻԿՈՆ

«Нов. Вр.» լրագիրը հաղորդում է, թէ մօտերում Թիֆլիսից եկաւ Պետրուրդ հայ քահանայ Առաքել Աղեղեանցը, որը համարվում է ժառանգ 1805 թ. կալիպայում վախճանուած հարուստ հայ Սողոմոն Պապուհի: Յիշեալ քահանայ, ինչպէս երևում է նրա մօտ գտնուած Սողոմոն Պապուհի արած կտակի վաւերացրած պատճենից, պահանջում է ժառանգութեան 2/3 մասը, մօտաւորապէս 5 միլլիօն ռուբլի ու որը գտնվում է կալիպայի անդրկական բանկում: Տաս յարի աշխատելուց յետոյ, հայր Աղեղեանին յաջողութեամբ հաւաքել բոլոր հարկաւոր վկայաթղթերը, որոնք հաստատում են նրա ժառանգ լինելու իրաւունքները: Այդ վկայաթղթերը, թւում է 50 են, որոնցից մինը Սողոմոն Պապուհիի տոհմական տղիւսակն է և ունի մօտ երեք արջի երկարութիւն: Այս վկայաթղթերը, որոնք վաւերացրած են հողեր և մարմնաւոր գանազան հիմնարկութիւններում, վերոյիշեալ քահանայ օրերում մտադրել է ներքին մի և նիւթապաշտ երկուստեքների կարգն էք դատում, վրդովուած հարցնեց Մարտիկեանը:

— Այո պարոն, ես ձեզ նրանցից չեմ գնահատում, սառնութեամբ պատասխանեց Վարդուհին. դուք բոլորը էլ միևնույն փայտից էք տալուած: Ձեր անհեռատես վարմունքով դուք անբարոյականացնում էք ձեր ապագայ ամուսիններին, սովորեցնելով նրանց արհամարել բարուց մաքրութիւնը, որով տի ազնուութիւնը, սրբութեամբ արեւտի անհրաժեշտութիւնը և այլ անաւարձութիւնները, և միայն հետամուտ լինել օժիտը հարստացնելու, որովհետեւ դա ծածկում է արդէն բոլոր բարոյական պակասութիւնները... Եւ դուք դեռ զարմանում էք երբ աղջիկները ծաղրում են ձեր զգացմունքները...

Մարտիկեանը զարմացած աչքերով նայում էր Վարդուհու վերայ, բայց յետոյ կարծես նրա անվրդով հայեացքից և խօսքերից յաղթելով պատասխանեց:

— Հաւատացե՛ք, օրիորդ, որ ոչ մի նիւթական չափ ինձ չէ կապել օր. Լազարեանի հետ, ես արդէն իմ առաջին խոստովանութեան ժամանակ ձեզ ասացի թէ՛ ճանաչելով իմ և նրա ծնողաց անհաւասարութեան չափը, ես աշխատում էի զղոյշ վրէն, չը գրաւուի նրանով, բայց յետոյ ես իմ զգացմունքներին դիմադրել չը կարողացայ: Հաւատացե՛ք օրիորդ, որ ես նրան տի-

գործերի միջոցով միջոցով ներկա-
յացնել այստեղի անգլիական հիւպատոսին Այս բոլոր վկայութիւնները ու-
րոնք հաստատում են հայր Ազգեպան-
ցի ազգակցութիւնը Պապոսինի հետ,
ներկայացնում են մի հետաքրքիր և հա-
զուագիւտ ժողովածու պաշտօնական
թղթերի, գրուած ուսուցիչներ, հայերէն,
վրացիերէն, պարսկերէն և անգլիերէն
լեզուներով: Նրանցից ամենահինը
պատկանում է անցեալ դարու վերջին
թիւթիւն աւերող Մահմադ-խանի ժա-
մանակին: Գրու. 1884 թ. փոթիլի անգ-
լիական հիւպատոսը հայր Ազգեպան-
ցին ընդունեց Պապոսինի օրինաւոր
ժամանակ:

ԳԱՆՁԱԿԻՑ.— Վերջերս «Նոր-
Դար»-ի մի շարք առաջնորդները
կիրաւրէն պահելու վերաբերութեամբ
արձագանք գտան Գանձակում:

Մօտ ժամանակներս այստեղ բաւա-
կանին թուով առաջաւոր խանութեա-
նակներ մի ընկերութեան կազմեցին՝ օ-
րինաւոր կերպով հաստատած և վաւե-
րացած, որի նպատակն է կիրաւրէն
խանութեամբ պահել Ամենայն կիւ-
րակի և տան օր հերթով մի խանու-
թանք բաց է ունենում իւր խանու-
թանք և մի և նոյն ժամանակ յօգուտ
ընկերութեան վճարում է 50 կոպէի
խիլ նաւ ով որ օրինաւոր կը դրու-
նուի, այսինքն իւր հերթը չը լինելով
կը բանայ խանութը, 25 րուբ. տու-
գանք պիտի վճարէ յօգուտ ընկերու-
թեան կասսայի: Ընկերութեան գու-
մարը բարեգործական նպատակի պի-
տի ծառայէ:

Ողջունում ենք այս նորակազմ ըն-
կերութեանը, և ցանկալի էր, որ ուրիշ
քաղաքի հայ խանութատէրերն էլ
հետեւին սոյնպիսի բարի օրինակին:

ՆՈՅՆ ՏԵՂԻՑ.— Վերջապէս ամսոյս
18-ին բաւականաչափ ձիւն եկաւ: Այս
տարուայ ձիւնը մինչև այն աստիճան
չորային էր, որ ձմեռուան չէր նմա-
նում:

Ս. ԷՄՄԻԱՆԻՑ.— Մեզու...-ին գրում
են.— «Նորին Օծութիւն Տ. Մակար
կաթողիկոսը կարգադրել է, որ բոլոր
միաբանը միասին ճաշեն և ոչ ոք իւր
համար առանձին խոհանոց չունենայ:

Ինչ եմ անկեղծութեամբ և իմ բոլոր
սրտով...

— Այսուամենայնիւ ձեզ չէք կարող
արդարացնել՝ որովհետև նրա մէջ
զուր չէք որոնել մի ներքին արծառա-
ւորութիւն, որից մարմին է առնում
ճշմարիտ սէրը: Իսկ եթէ դուք դրան
որոնած լինէիք, այն ժամանակ նրա
մէջ բացի փոքրամասնութիւնը և դու-
րահաւանութիւնը ուրիշ բան չէիք
գտնել: Իսկ այդ թերութիւնները սի-
րոյ դարձնելն են: Երբովհետև նոյն
պիսի թերութիւններ էլ դուք ձեր
ընտրութեան ժամանակն էք ունեցել:
Ուրեմն մի վշտանալ եթէ միմեզին ճա-
նապարհով էլ պատճում են ձեզ: Որ.
Լազարեանը առաջ կարծում էր որ պ.
Մարութեանի հետ ամուսնանալը եւր-
ջանութիւն է: Բայց այժմ համոզուած
է որ իշխան Դանիէլեանի հետ նա
աւելի կարող է բաղաւոր լինիլ. օտ
համոզմունք է. սրա զէմ ինչ կարող
էք ասել:

— Ի հարկէ ոչինչ. մի փոքր առաջ
ես ինքս ձեզ խոստովանեցի որ իմ
բաղորդ եւ հողմադաշի վերայ էի կա-
խել...

— Ուրեմն էլ բողոքելու տեղ չէ մը-
նում: Երբեք ձերն է, պատմիս էլ
զուր պիտի կրէք:

Մարութեանը լուց: Նա մտածում
էր: Վարդուհու խօսքերը նրա առաջ
մի նոր և բոլորովին անծանօթ աշ-
խարհ բացելու Նա տեսաւ թէ ինչքան
յիստ էր միայն մարդկանց սիրտը և

որ հակառակ է վանական կանոնաց:
Նորին Օծութիւնը պատուիրել է, որ-
քան հնար է լաւացնել միաբանաց
անունը, իսկ միաբանաց միւս մասը
ծախուց համար՝ հանդերձի, փայ-
տի, մոմի, թէյի, շաքարի և այլն որո-
շել է սինոդականաց 600 ր. (փոխա-
նակ 1,200-ի) այլ և միաբան վարդա-
պետաց 300 րուբլի տարեկանու:

ՇՈՒԼԱՎԻՐԻՑ մեզ գրում են.— Ճա-
նապարհները, որ նախկին գաւառա-
պետի օրով սկսել էին չինել և նրա
հեռանալովն անուշադիր էին մնացել:
Նոր գաւառապետը եռանդուն կերպով
ձեռք է դարձրել կանոնադրելու հա-
մար: արդէն սկսուել են աշխատու-
թիւնները և յոյս կայ: որ պատշաճին
և հեռագրական կայարան կունենանք:
Գիւղի և այգիների փողոցները նոյն-
պէս սկսել են կանոնաւորել: Շատ այ-
գիներից հողեր կտրուեցան ճանա-
պարհները լայնացնելու համար. թէ և
այս մասին մի քիչ տրտնջացին տե-
ղացիները, բայց շուտով կը հասկանան
զրա օգտակարութիւնը: Նոր գաւա-
ռապետը մնալու է Շուլավիւրում:

ԱՐՄԱՆԻՐԻՑ.— Տեղիս գործակալ Վ.
Քահանան շատ լրագիրների թուով ոչ
մի հայ լրագիր չի ստանում: Այս տա-
րի նրա մեծաւորը նրան ուղարկած էր
մի հայ լրագրի անգործագրերը բաժա-
նորդներ գտնելու: ոչ մի բաժանորդ
չը գտնելով տէր-հայրը, ամօթից միայն
մէկ ինչն գրուեց, միւսն էլ իւր տի-
րացոյին ստորագրել տուց: Տեղիս ե-
կեղեցին նորոգում են: Հոգևոր ծխա-
կան զարդոցն աղօթատուն չինեցին:
տեսնենք ինչ առաւօտ կը լուսանայ
մեզ համար:—

Ութ օր է, սաստիկ քամի է փչում:
այդպէս քամի մեր կեանքում չենք
տեսած. ձիւրերը նոյնպէս զարմացած
են: Շատ դռներ կտուկահան արաւ,
շատ պատուհաններ էլ ջարդեց: Այս
տարի ձիւնի երես չենք տեսած:
ամենին ձմեռուան նշաններ չեն և,
բեռն: Վերջերս օրերը մի քիչ ցրտե-
ցին, տեսնենք ձիւն երբ կը գայ:

Երկուշաբթի, յունվարի 27-ին երբեմն
Արծրունու թատրոնում հայ նորակազմ
դրամատիկական խումբը կը ներկա-

նողին ճանաչելու արհեստին մէջ. տե-
սաւ թէ ինչպէս մի խեղճ աղջիկ, իւր
սահմանափակ ջըջանի մէջ, աւելի էր
ճանաչում երիտասարդների ներքին
աշխարհը, քան թէ ինքը իւր բոլոր
զարգացմամբ մի հասարակ և թիկե-

ւամիտ աղջկայ սիրտը, վարդուհու
խօսքերը փոխանակ իւր սիրտը վի-
րաւորելու: Ընդհակառակը նրա մէջ
մի խորին անհամոզութիւն և համակը-
րանք էին զարթոյցանում: Նրա ան-
կեղծ և անհրկիւղ յանդիմանութիւն-
ները իրեն մի ապագինող պաշտան,
զալիս իջնում էին իւր հոգեկան վեր-
քերի վերայ, և նա զգում էր թէ ինչ-
պէս այդ վերքերը վայրկեաններով
բուժվում անհետանում են... Իսկ այդ
բոլորից յետոյ նա մի համեմատու-
թիւն է անում Աննայի և Վարդուհու
մէջ, տեսնում էր այն ահագին անըն-
դիւր, որ բաժանում էր այդ երկու
ընտանոթութիւնները միմեանցից, տես-
նում էր առաջինին ինչպէս մի եղբուն,
որին հողմերն են կտաւալարում, որի
մօտ խեղքը զգացմունքների ստրուկն
է, իսկ սիրոյ զգացումը՝ վայրկեանա-
կան սպաւորութիւններ... Տեսնում
էր երկրորդին ինչպէս մի մարմնացած
ընտանոթութիւն, որի խեղքը իշխում էր
իւր զգացմունքների վերայ, որի սիր-
տը և հոգին հետամուտ էին ճշմար-
տութեան, որը զիտէր արդէն անհեղ-
ծութիւնը դժախտել և կարող էր ան-
չուշտ արժանաւորութեանը սիրահա-
րել... Նա տեսնում և զգում էր այս

յացնէ Գիւ. Այս Սաբաթը... օգոստիս I
Սաբաթը, ազգային ողբերգ. 5 գործ.
6 պատ. II կռիւ-կռիւ, վոդ. 1 գործ.
հեղինակ. Վ. Մարգարեանի. հայերէն,
ուսուցիչ, թիւրքերէն լեզուներով: Մի-
ջարարներում յայտնի երգիչ և հեղի-
նակ Զեֆանի իւր խմբով կը նուագէ և
կ'երգէ:

Յունվարի 24-ին Ռուսիայից պատը
չը ստացուեցաւ Թիֆլիսում: Անտա-
րակոյս Վլադիկովկասեան ճանապար-
հի վերայ եկած ձիւնը պէտքէ ար-
գելք եղած լինի պատուային երթիւ-
կութեան, մի բան, որ ամեն տարի
կրկնուի է: Այդպիսով այդ օրը մենք
չը ստացանք Արտասահմանից, Ռուսի-
այից նամակներ և լրագրեր:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՈՒՅ՝ Վերջին քա-
ռասակի մէջ կատարուեցան մեզա-
նում մի քանի աննշան գործութիւններ,
բայց զոգրելը ձեռնարկուեցան:

Թէ և մեծ քանակութեամբ հացարոյ-
սեր և կտաւատ են արտահանում Բա-
թումի վերայով արտասահման: Բայց
զինքը միեւնոյն է մնում ալիւրի պու-
ղը՝ 45 կոպ. գարիլներ՝ 15 կոպ. իւղը
մաքուր պուղը՝ 7 ր. 50 կոպէի:

Համեմատաբար այս տարի ձիւնը
սակաւ է և օրերը հեռուեցան տաքա-
նում են:

Ձանազան քաղաքներից խմբագրու-
թիւնս շնորհակալութեան նամակներ
է ստանում ներկայ տարուայ «Նոր-
Դար»-ի համարների համար: Սա մի
նոր երեւոյթ է և ապացոյց է, որ բեկ-
լանելով հրատարակող թերթերը,
չեն կարող «Նոր-Դար»-ի տեղը բռնել:
Մենք ապաստում ենք, որ բարեմիտ
հայեր «Նոր-Դար»-ին բաժանորդներ
տալով պիտի օգնեն մեզ ծածկելու ա-
մենօրեայ թերթի ծախքերը և միջոց
ստան ծառայելու այն շահերին, որոնց
վերայ մասնացոյց է եղել «Նոր-Դար»-ը
սկսուելու օրից:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՌԻ. 12 յունվարի.— Բաղու-
հայերը առհասարակ յայտնի են մեր
մէջ իրեն աշխատանքի, նիւթական ա-

բոլորը և խորը հաւաչում: Որովհետև
իւր սխալանքը նա արդէն անաղիւղի
էր համարում...

— Գուք իրաւունք ունիք, օրիորդ,
երկար լուծութիւնից յետ պատասխանեց
երիտասարդը, յանցանքը իմն է, պա-
տիժն էլ ես պիտի կրեմ... և այս ասե-
լով նա վերկացաւ տեղից, ողջունեց
օրիորդին և տխրութեամբ հեռացաւ
նրանից:

Թ.
Մարութեանի հեռանալուց յետ,
Վարդուհին խեղճարեւոյցաւ նրա զը-
րութեան վերայ, նա զգաց որ անըն-
թաւար վարուեցաւ խեղճ երիտասար-
դի առանց այն էլ վերադառնալու հետ
մասնաւոր ու արդէն հաւատում էր՝
թէ նա առանց շահադիտական նպա-
տակների էր սիրել Աննային:— «Այս
պարտաւոր էի միմիկարել նրան, ա-
սում էր նա ինքն իրեն, Մարութեանը
յանցաւոր չէ, որ սիրել է Աննային,
առանց նրա ներքին արժանաւորու-
թիւնները ճանաչելու: Սա մի սխալ-
մունք է և ոչ յանցանք: Ինչ անեն
խեղճ երիտասարդները, մեր կեանքը
այնքան փչացիւ, այնքան ապականուել
է, որ հրապարակում ոչ ոք առանց դի-
մակի չէ չըբուծի ինչպէս և ձեր դրու-
նել ճշմարտութիւնը... Եթէ ձեռքդ խոս-
տովանիք դեռ մենք ինքներս պէտք
է կարծենք մեր սեռի այս խաղաղի
թուրութիւնների համար: Իսկ Մարու-
թեանը... նա վատ աղայ չէ, շարու-
նակում էր Վարդուհին, սիրտ ունի:

պահովութեան տէր և մասնաւոր բա-
րեգործութեանց մէջ առատաձեռն ժո-
ղովորդ: Այս առթիւ շատ անգամ
մամուլի մէջ էլ խօսք եղած է: Երկ-
պառակութիւնը, նախանձը, կուսակ-
ցական նեղ հաշիւները, նա մասնա-
ւոր հասարակական գործերում, դեռ
այնքան շատ ծանօթ չեն սրանց: Սա
արդարեւ նախանձելի վիճակ է:

Բայց մի ակտ որ գնալով տարա-
փոխիկ է դառնում բազուցիւնների մէջ,
դա անհաշիւ շուայութիւնն է: Այս
առթիւ մինչև այսօր խօսք անգամ չէ
եղած մամուլի մէջ: Անք բազուցի-
ներս որքան որ բաղաւոր ենք մեր
աւուր պարէնը դիւրութեամբ հայրա-
թիւն կողմից, այնքան էլ թոյլ և ողոր-
մելի ենք մեր վատապաժ պահպա-
նելու մէջ: Մեզ մօտ շատ փոքր են
մտածում ապագայի վերայ, այդ պատ-
ճառով էլ խնայողութեամբ ապրելը
ծանր բեռն է թուում շատերին: Մա-
նաւոր որ վերջին տարիներում, մի
քանի անգամ մարդիկ, որոնց կայր
բաղորդ ծիծաղել է մի փոքր, գայթակ-
ղութեան քարեր են դարձել մեզ
համար: Երբեք մի քանի անգամ
այդ պատճառով այդպիսիների վա-
րձուքը, նրանց նիստ ու կացը և ապ-
րելու եղանակը շատերին գայթակեց-
նում, շատերին դժբաղդացնում է: Ընչ
այդ անկարգ և անհաշիւ շուայելու
սովորութիւնն է պատճառ, որ այսօր
մեր մէջ ամեն բան գլխի վերայ է
զրուած, ասիական կոպտութիւնն ու
եւրոպական լուսաւորութիւնը զօռով
ուղում են միմեայ և հրաշքներ դու-
ծել: Մեր մէջ այժմ քնքայլ օրիորդ-
ներն ու հարմարեցներն էլ դիւրամի-
տերն պատկեր են փոխել: Երբեք
իւր պարահանդէսներն ու դիմակա-
նադէսները ճանձնարել են նրանց:
Այլ այս բոլորը ճշմարիտ լուսաւո-
րութեան արդիւնք է չէ:

Գիւ. չենք խօսում Նախագիւղի, Կաթնի-
քի, Կեղեքի և այլ հանդիմանաւորու-
թեանց զգուշի ծախուց և շուայու-
թեանց վերայ: Իսկ վերջերս, դե-
սերաների (նոր բան է), պիկնիկների
և այլ նորամուտ սովորութիւնների
մասին խօսել աղաքար ամաչում ենք:

Ուր է ամենում մեզ այս ընթացքը,
և ձեր կարող է ասել, ոչ ոք դա
համար չէ ուղում մտածել: Կարծես

նա կարողանում է սիրել... նրան կար-
ծես թէ ես դեռ սիրում եմ ինձ այն-
պէս է թուում... Բայց ոչ, ոչ, նա ար-
ժանիք չէ ճանաչում կարծես ինքն
իրենից ամաչելով հեղքում էր Վար-
դուհին իւր խօսածները: Նա սիրեց մի
թիկնոցիկ աղջկան և նա պէտք է
պատճառել...

Բայց Մարութեանը բոլորովին ու-
րիշ տղաւորութեան տակ հեռացաւ
Վարդուհուց, նրա խօսքերը, նրա մըտ-
քերը, նրա դատողութիւնները, այն
ատրիան էին գրաւել իրեն, որ նա
մոռացել էր Աննային և իւր նրա հեռ-
ուեցած ինքային մտքամոլութիւնը, տե-
սակցութիւնները, աղջկայ կողմից ի-
րեն հասած վերադառնալը բոլորը, բո-
լորը երազ էին թուում իրեն:— «Ինչու
համար սխալուեցայ ես, մտածում էր
նա, ինչու համար այս անգին դանձը
ես չը տեսայ այն ժամանակ, երբ ա-
րուստական գոհարը չլացնում էր ինձ,
ինչու համար ես այդ ատրիան կու-
նայիլ էի... Բայց ինչ, միթէ դեռ ոչ
է, միթէ բաղորդ չէ այս օր ծիծաղում
է ինձ, և նախախնայութեան չնորհ
չէ, որ աղաքայ դժբաղդութիւններից
ազատում է ինձ:

Այս դեռ կարող եմ յուսաւ որ Վար-
դուհին մի օր կը ճանաչէ իմ սիրտը
կը համոզուի իմ և չանախի մէկը չեմ,
որ ես զգացմունք ունիմ, որ ես կա-
րող եմ սիրել... Այս նա կը ցանկանայ
բաղաւորեցնել ինձ... Ո՞ր պիտէ, գուցէ
հենց մօտ է սին վայրկեանը երբ նա

Բաղուի ընական հարստութիւնները յա-
ւաքենական են, կամ նրանց աղբիւր-
ները ցկատարած աշխարհի մշտահոս
պիտի մնան:

Մենք ճիշտ դարձան ճպտակներին
ենք նմանում: Աստուած տայ որ ձմե-
ռը վերայ չը հասնէ, թէ չէ կորտից
ազատ չենք մնալ:

Ալեքս. Նաջար.

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԻՔԻԱՅԻՑ

Վ. ՊՈՒԼԻ, 8 յունվ. 1886. («Նոր-
Դար»-ի թղթակից).— Ս. Երուսաղէմայ
հանգուցեալ Նապլի Սրբազան Պատ-
րիարք Հօր կենդանի փոխանորդ և Կ.
Պօստյ ինքնիշխան Պատրիարք Ամե-
նապատիւ Տ. Գարութիւն արեւելակու-
պոս Վեհապետեան՝ Ս. Երուսաղէմ տօ-
նի առթիւ երկուշաբթի օր հանդիսա-
ւոր Ս. Պատարազ մատոյց պատրիար-
քական Մայր Եկեղեցւոյն մէջ, հոգե-
ւորապէս միմիկարեց ժողովրդեան
խուռն բազմութիւնը, և աւուր պատ-
շաճի քարոզ խօսելով, ամանաւորապէս
զրուստեց Վեհ. Սուրբան Համիտ խա-
նի ընտիր ընտիր բարեմասնութիւն-
ները՝ նրա հայրենասիրական խորհրդոց
և ձեռնարկութեանց, յաջողութիւն և
երկար ու երջանիկ կեանք մաղթե-
լով:

Նոյն օրը միջօրէին, Պուլկարաց
գեր. Եկեղեցւոյ, Հոռոմէական աղայ-
նոց պատրիարքական փոխանորդն և
ուսական դեսպանատան առաջին
թարգմանն Ազգ. Պատրիարքարան գա-
լով, իւրեանց շնորհաւորութիւններն
մատուցին առ Ամեն Վեհապետեան
Սրբազան և արժանապաշխ պատուով
ընդունուեցան:

Գաջորդ օրն այսինքն երկի, յունաց
պատրիարքական փոխանորդն՝ վար-
չական խորհրդոց անդամնց միոյն և
Պատրիարքական գործակատարին ըն-
կերակցութեամբ Ազգ. Պատրիարքա-
րան գալով, Ս. Երուսաղէմ տօնը շնոր-
հաւորեցին Ս. Պատրիարք Հօր, և մեկ-
նելէ առաջ առաջնորդութեամբ վար-
չապետաց, սարկաւազաց և երգչիկ
մանկանց, ըստ սովորութեան Մայր և
Կեղեցի իշխելով աղօթեցին:

Միջօրէին, ըստ սովորութեան՝ խմբ.
բովին Ս. Պատրիարք Հօր ներկայա-
ցան ի շնորհաւորութիւն աղապային

ինքը կասէ ինձ՝ «Տէրան, սիրում եմ
քեզ... Բայց չէ, ես զատ անցում եմ
ես արժանի չեմ նրան և նա իմը չի
լինիլ...»:

Այս մտածմունքներով ամբողջ օրը
տանջուեցաւ խեղճ երիտասարդը, և
երկեղեան դէմ վճռեց կրկին անգամ
այցելել Վարդուհուն.— «Գուցէ մի բան
կարողանամ ասել նրան», մտածեց նա
և դուրս գնաց տանից:

Բայց հազիւ թէ մտել էր նրանց
տան փողոցը, և հաճ հեռուից նշա-
րեց նա նրանց պատշաճ վերայ մի
չըբաղդեալի ծայր.— «Նա Վարդուհին
է», չնչոյց նա և ինչպէս մի յանցա-
ւոր արագ քայլերով խոյս տուաւ այդ
փողոցից, կարծես վախենալով հանդի-
պել նրան:

Այսուամենայնիւ բաղորդ մեր Մա-
րութեանին յաջողում էր, պատշաճի
չըբաղդեալով Վարդուհունը չէր. նա
այդ ժամանակ դրօսմում էր պրօսպեկ-
տի վերայ իւր մի նորեկ աղապետա-
հաճ հետ: Մարութեանը վերադառնա-
լով նրանց փողոցից՝ պիտի անցնէր
պրօսպեկտը, և նա այդտեղ նշմարեց
հեռուից Վարդուհուն:

Ամօթը երկուրդ և ուրախութիւնը
միախառնուեցան նրա մէջ. նա կա-
մնում էր և խոյս տալ նրա աչքերից
և մօտենալ նրան... Վերջին ցանկու-
թեանը օգնեց ինքը Վարդուհին: Տես-
նելով հեռուից Մարութեանին, նա
ժպտաց և քայլերը ուղղեց դէպի նը-
րան:

պաշտօնական մարմինը: Ընդունելու-
թիւնը տեղի ունեցաւ Պատրիարքարա-
նի մէծ սրահին մէջ: Ներկայ էին Ազ-
գային երեսփոխանաց մեծ մասն: Վարչ-
չութեան կրօնական և քաղաքական
ժողովոյ, Տեսուչ խորհրդոյ, Հոգաբար-
ձութեանց, Թաղական խորհրդոց ան-
դամը, և Ազգային կրթական ընկերու-
թեան ներկայացուցիչներ: Նախ Ազգ-
ժողովոյ Առնապատ Տիգրան Էֆէնտի
խոսեց: Բանաձեւն էր՝ զիմաց ներկայ երես-
փոխանաց ճառ մ' արտասանեց, որոյ
առաւելի պատճենը:

«Ամեն Սրբազան Հայր»
«Տարեգլխոյ նորոգման և Քրիստոսի
Տեառն մերոյ հրաշափառ Գնորդեան
տալարեւորն չնորհաւորելու համար
այսօր աստ համախմբելով պատիւ ու-
նիմ բազում ամս և բարօրութիւն ի
զիմաց Ազգ. ժողովոյ Մայր Գիւնին
և համայն ներկայ եղող պաշտօնակ-
ցաց»

«Բարեբաղդ զանձն կը համարիմ
Սրբազան Հայր» որ այս առթիւ կա-
րող եմ թարգման հանդիսանալ այն
հանրային համակիր զգացմանց զոր կը
տածեն երեսփոխանութիւնն և Ազգն
համօրէն Ձեր Սրբազնութեան անձին
նկատմամբ:

«Այս» առաջ փարաման կրնամ յայ-
տարարել թէ, թէպէտ և կը գտնուին
զանազան խնդրոց մէջ մեծամասնու-
թեան հակակարծիք երեսփոխանը: *

*) «Արեւիկ»-ի խմբագրութիւնն քա-
նից յայտարարած է թէ Ազգ. ժողո-
վոյ մեծամասնութիւնն Յաւաքութեան
կան Միութիւնէն կը բաղկանայ: Եթէ
այստեղ յուսուփան էֆէնտի (մեծա-
մասնութիւն) ըսելով Յաւաքութեան
օճախը կը հասկնան, թող ներքէ մեզ
յայտնելու որ շատ տխուր գաղափար
մը կուտայ իւր լրջմտութիւնը և խո-
հակութեանը վրայ վաճառելով Ատե-
նապետի մը առաջին պարագայու-
թիւնն է միշտ պահել իւր չեզոքու-
թիւնը և ունենալ անկողմնակալ ըն-
թացք: Եւ ի՞նչ է այսպէս յայտնի կու-
տակութեան մը շահոց ու փառա-
սիրութեանցը ծառայել և ամեն առ-
թիւ ան յայտնի մասնիկ իւր կողմ-
նակալ ոգին և ընթացքը: Իսկ եթէ
այս յայտարարութիւնն «Արեւիկ»-ի
նման յաւանդութեանց համաձայնու-
թիւնն յայտնած լինելու նպատակաւ
է՛նէ եղած, ուրեմն բոլորովին աւելորդ
է, վաճառել ընդհանր քան է որ 100-
140 անդամներէ բաղկացեալ ժողովոյ
մը մէջ գրեթէ ամեն ինչորոշ առթիւ
ժողովականք կը բաժանուին մեծա-
մասնութեան և փոքրամասնութեան:

սակայն սորա կը միանան մէկ կէտի
մը վրայ, և այն ալ Ձեր Սրբ. անձ-
նաւորութիւնն է: Երեսփոխան Պատ-
րիարքական ընտրութեան քուէարկու-
թիւնն, ասոր ամենամեծ ապացոյցն
է: **)

«Թէպէտ և հազիւ տիւն ամիս եղաւ
Ձ. Սրբ. պաշտօնավարութիւնն, սա-
կայն համայն ազգը տեսաւ թէ, ինչ
յոյսեր որ կ'ակնկալէր երեսփոխա-
նութիւնն Ձ. Սրբ. պաշտօնավարու-
թիւնէն չուտով սկսան իրականանալ:

«Պատրիարքական Աթոռն երկար ժա-
մանակէ իւր չըջապատող ներքին և ար-
տաքին յարաբերութեանց պատկանեալ
խիստ կարեւոր և փափուկ խնդրոց հե-
տեղէնալ Նիկիեցոյ և Ազգային հան-
րական շահոց համաձայն նպատաւա-
ւոր եղանակաւ գտած լուծումն, ամեն
որ կը վկայէ թէ մեծաւ մասամբ Ձեր
Սրբազնութեան անձնուէր ջանքից, ազ-
գասիրական եռանդին և չըջանալաց
իմաստուն ազգավարութեան արդիւն-
քն է: ***)

«Երեսփոխանութիւնն որ Ազգը կը
ներայայնէ, մեծ ուրախութեամբ կը
տեսնէ թէ Ձ. Սրբ. հանրային համակ-
րանաց հետ հաւասարապէս վայելի-
ւով կայսերական կառավարութեան
փոխանութիւնն, կը յաջողի թէ Պօլսոյ

*) Բնաւ ապացոյց է՛նէ, վաճառել
այլ ևս զազանք մը չ'է որ Յաւաք-
ութեան օճախը իւր բարեկամեցու-
թեան հակառակ՝ հարկադրեցաւ
ակամայ միանալ զ'Նորին Սրբազնու-
թիւնը ընտրել ուղղող կուտակցութեան
հետ:

**) Այս տողերը յայտնի ամբաս-
տանութիւն են Հոգեւորաւ Վարդապե-
տեան Ներսէս պատրիարքի գլխի և
նորա տամախանց պաշտօնավարու-
թեան մասին ընդհանրապէս անհար-
կութիւն: Այս տեսակ հանդիսաւոր յայ-
տարարութիւն մը զ'հաւաքութեան (Օ-
ճախին) ներկայացուցիչներէն միոյն
կողմանէ՝ զանազան տեսակէն ելող
տեղի իւր մեծ կարեւորութիւնը, ըստ
որում Ներսէս Պատրիարքի կենդա-
նութեան ժամանակ նոյն իսկ այս Օ-
ճախն էր որ հոգւով մարմնով կը պաշ-
տէր ու կը պաշտօնանէր զ'Նա ամեն
քննադատութեանց գէտ: Պիտի ըսնէր
թէ Օճախն բարեփոխած է այժմ Ներ-
սէս Վարդապետեանի նկատմամբ իւր
ունեցած անկ և դժ համոզումներն, թէ
ուրիշ մեկնութիւն պէտք է տալ Գա-
ռաջիկանց համայն ընթացքին, այս
կէտերու քննութիւնը զանց կ'ընեմ
առ այժմ:

Գր.

և թէ երեսփոխան պատրիարքական ա-
թոռն զերեքերեալ խնդրոց կարգադ-
րութեան միջոցին, ազգային վարչեմ-
խառնութիւնն և առանձնաշնորհում-
ները կատարեալապէս պահպանել, չնոր-
հիւ մեր առատագրութիւն վեհապետին ազ-
գերնուս վրայ ունեցած հայազգորով
զգացմանց: Ուստի չեմք զազարիւր
բնաւ Նորին Վեհափառութեան հա-
մար երկար կեանք և երջանիկ օրեր
մաղթել:

«Եւ այս պարագան ալ յարմար ա-
ռիկ է ընծայել, խնդրելու համար Ձեր
Բարձր Սրբազնութիւնէն որ չզաղրի
բնաւ շարունակել իւր երաշխաւորու-
թիւնն ի մասին յարատեւութեան Ազ-
գին դարաւոր հաւատարմութեան առ-
Սեծազոր Գահն Օսմանեան կայսերաց,
որոնց հովանոցն ներքև միայն կը
յուսայ պահպանել Ազգն իւր գոյու-
թիւնը: Բոլոր երեսփոխանք համակար-
ծիք ըլլալով թէ ազգին շահերն իսպառ-
անբաժան պիտի մնան կայսերական
կառավարութեան իրական շահերէն:
Ըստ այսմ կը շարունակէ Ազգն իւր
ընթացքն, և իւր Վեհապետին հայրա-
գորով խնամքներէն միայն կ'ակնկալէ
իւր նիւթական ու բարոյական յառաջ-
դիմութիւնն ու բարօրութիւնը:

«Ուրեմն, կեցցէ մեր սիրելի Վեհա-
պետ, կեցցէ Ս. Պատրիարք Հայրն»:

Ի պատասխանի Նուսուֆեան Տիգ-
րան Էֆէնտիի Ամեն. Գարունին Սրբ-
բազան Վեհապետեան, որ պատուանը-
շան ի կուրծս յօտին կանգնած կը
ունենդէր, նախ չնորհակալութիւն

յայտնեց առ ինքն ցոյց տրուած այս
համակրութեանց և եղած բարեմաղ-
թութեանց շնորհ և այս առթիւ յայ-
տարարել թէ ընդ մէջ Բ. Գրան և
Ազգին յարաբերութիւնք բարեւոք վի-
ճակ մ' ստացած են չնորհիւ այն բար-
ձր փոխանութեան գ'որ Օսմանեան
բարեխնամ կառավարութիւնը կը տա-
ծէ այժմ իւր հպատակ Հայոց Ազ-
գին նկատմամբ փոխանութիւնն որում
իրաւամբ արժանացած է Ազգն՝ իւր
դարաւոր հաւատարմութեամբն: Վե-
հապետեան Սրբազան ուրախութեամբ
տեսնեց որ այս փոխանութեան չնոր-
հիւ, կայսերական հայրախնամ կառա-
վարութիւնը սկսած է հետզհետէ կա-
տարիւր Ազգին ամեն օրինաւոր բաղ-
ձանքներն, և առկախ մնացած մի քանի
նում:

կարեւոր խնդիրներն ալ պիտի կարգադ-
րուին ի մօտոյ: Ուղղելով իւր խօսքն
առ երեսփոխանս, Գարունին Սրբա-
զան ըսաւ. «Ազգային ժողովն իւր նա-
խագահին աչքն է յօրմէ կ'առնու լոյս
և վարչական և Տեսուչ խորհուրդը և
Հոգաբարձութիւնը իւր լազուկներն
են, որոցմով կը գործադրէ երեսփոխա-
նութեան խմատունն որոշումներն ու
սնտրիքներն: Ապա ջերմապէս
բարեմաղթեց որ Ամենակարողն Աս-
տուած դարուց ի դարս անսասան
պահէ մեծազոր Գահն Օսմանեան, ի
բարօրութիւն իւր հաւատարմ չալա-
տակաց և պարզելէ երկար կեանք մեր
լուսամբիս և առատագրութիւն Վեհապե-
տին, Օգոստոսիս Սուլթան Համիտ
խանի որոց հովանոցն ներքև միայն
կարող է զարգանալ և յառաջադիմել
Հայոց Ազգն»:

Սոյն բարեմաղթութիւնք ըսեն ծա-
խահարկեալ ընդունուեցան ներ-
կայից կողմանէ որոնք գոչեցին. «Կեց-
ցէ Սուլթան Համիտ խան, կեցցէ Ս.
Պատրիարք մեր»:

Ապա կրօնական ժողովոյ Առնա-
պետ, Գեր. Խորէն եպիս. Նար-Պէյ պա-
րագային յարմար մի քանի խօսք ար-
տասանեց: Քաղաքական ժողովոյ Ա-
ռնապետ Յովհաննէս Էֆէնտի Նու-
րեան մասնաւորապէս դրուատեց Վե-
հապետեան Սրբազանի գործունեու-
թիւնն, անխնայ աշխատութիւններն և
մանաւանդ սահմանադրատէր ընթաց-
քն:

Սոյն առնախօսութեանց աւարտու-
մէն յետոյ, այցելուաց ըստ սովորու-
թեան մատուցուեցան սուրճ, անուշ և
օշարակ:

Վեհապետեան Սրբազան իւր ձեռօք
բաշխեց Նափոյն յատկապէս բերել
տուած ընտիր նորինները, ունեց
մէյմէկ, ալոյց երկերկու, և մէկ քանի-
ն ալ երեքական հատ պարգեւելով:

Այցելու Տեսրք ապա այցելելով ի
Փոխանորդարան և յերեսփոխանութեան
խորհրդ. չնորհաւորութիւնները մատու-
ցին նաև Պատրիարքական Փոխանորդ
Գեր. Տ. Գեորգ Ե. վարդ. Բուսնուգ-
լեանի, երեսփոխան Պատրիարքու-
թեան Փոխանորդ Գեր. Տ. Սիմէն ե-
պիս. Սէֆէրեանի, և նորապապ Գեր.
Մարկոսեան Մամբրէ և խաղաղեան

Սահակ եպիսկոպոսաց *):
Նոր տարու և Ս. Գնորդեան առ-
թիւ մի քանի գաւառներէ ևս չնոր-
հաւորական հեռագրեր հասած են առ
Ս. Պատրիարք հայրն:

Այսու ձմեռը՝ Պօլսոյ մէջ տիրող
ընդհանուր աղքատութիւնը, առևտրոց
կարկաշտալ վիճակը և իբրեւ համա-
հարակ հիւանդութիւն տարածուած
«Կոլերա»-ն, այսինքն «Նիւսթրա»-ն
լուրջ նկատողութեան առնելով, որո-
շեց այս տարի չը գալ Հայցելու մեր
մայրաքաղաքը: Այս հանրօգուտ որո-
շումն պաշտօնապէս ծանուցուելով,
մեծ գոհունակութիւն պատճառեց մեր
անանկ ժողովրդին: Շնորհակալու-
թեան հանրագրեր արդէն սկսած են
ստորագրուիլ ամենուրեք: Այս կարգադ-
րութիւնէն զգո՞հ մնացին միայն ած-
խավաճառք: Գարնանային պարզ և գե-
ղեցիկ եղանակներ են:

Գ ա Ր Ե Գ Ի Ն

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ՁԻՆԱՍՏԱՆ. «Times» լրագրի Պեկի-
նից տուեցած հեռագրի առթիւնեմ
Չինաստանի գերմանական զեւազան պ.
Բանտը յանձնեց այնտեղի արտաքին
գործերի մինիստրին մի ծանուցագիր,
որի մէջ գերմանական կառավարու-
թիւնը յայտնում է, թէ նա Անգլիայի
և Չինաստանի մէջ օպիումի առևտու-
րի մասին կայացած համաձայնութեա-
նը այն ժամանակ միայն հաւանութիւն
կը ցոյց տայ, երբ Գերմանիային ևս
ինչպէս Անգլիային կը տրուին նոյնա-
պիսի արտօնութիւններ և իրաւունք-
ներ: Առհասարակ Գերմանիան սկսում
է յայտնի դեր խաղալ Չինաստանում
և հետզհետէ նեղում է այնտեղ Անգ-
լիային: Չինաստանի երկաթուղիները
յանձն են տալ չինեւու գերմանացի
երկաշափները: Այդ չինութիւնների
համար կարեւոր գրաւարուիլը տալիս
են գերմանացի բանկիրները: Ստո-
րերկրեայ կայսերութեան զօրքի կըր-
թութեան համար հրաւիրուած են գեր-
մանացի սպաներ: Չինաստանի հա-
ւերը պիտի չինուին գերմանական
գործարաններում: Չինական մանուկ-

*) Վաղը կը մեկնեն մայրաքաղաքէն
յ'երեսփոխան:

Վերջինս իւր կողմից աւելի շատ-
պիցրեց իւր քաղերը և նրանք շատ
մտերմաբար ողջունեցին իրար, բայց
երկուսն էլ միանուող շառագունեցին,
ինչո՞ւ համար, երբ իրենք էլ չգիտէին

— Ես այսօր շատ խոտովեալ եմ իո-
սեցի ձեզ հետ, դուք անշուշտ միբա-
տրուել էք, այնպէս չէ, հարցրեց Վար-
դաճին ծիծաղելով:

— Օհ սէ, օրիորդ, ընդհակառակը
դուք շատ ճշմարտութիւններ խօսա-
ցիք և շատ գաղաւթներ խեղճուտ
արիք ինձ: Ես այսօր վրդովուած էի
և չկարողայայ չնորհակալութիւնն ա-
նել ձեզ, բայց մի փոքր առաջ ևս ու-
րոյնցի գալ իրկն ձեզ մօտ իմ այդ
պարտքը հատուցանելու համար:

— Եւ եթէ ինձ չարտասէլէք այստեղ
ուրեմն մեր տուն պիտի գայիք, ժող-
տաւով հարցրեց Վարդաճին:

— Այո, օրիորդ, բայց գիտէ՞ք... ես
եկայ, ճշմարտեան ասած, ամաչում եմ
խոտովանել... եկալ և ձեր պատգաւի
վերայ հեռուցի մի չըմբռնուտ նշմա-
րելով ձերը կարծեցի և յետ վախայ:

— Ինչո՞ւ համար, չէ որ ասում էք
թէ ինձ պէտք է չնորհակալութիւնն ա-
նելիք:

— Այո, բայց ամաչում էի կրկին և
բնաւ ձեր աչքին:

Վարդաճին ծիծաղեց, բայց միևնույն
ժամանակ էլ շատ սիրեց երիտասարդի
անկեղծութիւնը:

— Ես չնորհակալութիւնն չեմ սպա-
րում ձեզանից, այնքան միայն լինի

որ իմ խօսածները կարողանան մո-
ռացնել տալ ձեզ ձեր կորուստը, խոր-
հրդաւոր եղանակով նկատեց Վարդա-
ճին:

— Հաւատացէ՛ք ինձ, օրիորդ, ես այս
րոպէին ոչ մի կորուստի վերայ չեմ
մտածում և այսօր էլ չեմ մտածել: Ես
ընդհակառակը անշուշտ ուրախ եմ որ
իմ հիւանդութիւնը բուժուել է և
այն ձեր չնորհիւ: Բայց եթէ կայ մի
մտածում, որ ինձ տանջում է, դա
բոլորովին նոր է, չէնց այսօրուանից,
և նրա պատճառած սուղանքը հոգե-
կան դուարձութիւն է իւրում ինձ...
Վարդաճին համակցաւ երիտասարդի
խօսքերի նշանակութիւնը, բայց կեղ-
ծեց իւր թէ ոչինչ չէ հասկնալու:

— Այնտեղէ՛ք որ մտածումները
չը տանջեն ձեզ, թէ չէ տանջանքի
մէջ զուարճութիւն չը կայ, ասաց նա:

— Այո, եթէ միայն դա սիրոյ տան-
ջանք է, նկատեց Վարդաճին:

Վարդաճին ժպտաց, բայց ոչինչ
չը պատասխանեց, ընկերուած ներ-
կայութիւնը չէր ներում նրան զգալի
կերպով չօշափել այդ խորհրդաւոր
անհարկութիւնը:

Շուտով նրանք պիտի բաժանուէին
ուղիղ ճանապարհով, ուստի Վարդա-
ճինը առնելով նրանց ողջոյնը և
Վարդաճն սիրալիք ժպտել հեռա-
ցաւ դո՛հ սրտով:

Հետեւալ առաւօտը Մարութեանը
շատ յանդուգն միտք յղացաւ: Քա-
ջալերուելով նախընթաց աւուր տե-

սակցութիւնով, նա որոշեց միանգա-
մով վախճան տալ գործին, և գնաց
Վարդաճն մօտ:

— Օրիորդ, ես ամեն փառնոյ յանձն
եմ առել ինձ համար մի որոշ վիճակ
ստեղծելու համար, ասաց նա, ողջու-
նելով Վարդաճն, այդ պատճառաւ
և այսօր կրկին ես գտնուեմ եմ ձեզ
մօտ:

— Ի՞նչ վիճակ էք ուզում ստեղծել
ձեզ համար, հարցրեց օրիորդը, կար-
ծելով որ գործը զարձեւալ Վարդաճն-
նի աղջկան է վերաբերում:

— Գաղաղտ կամ բաղաւաղ, ցաւե-
րով լի կամ երջանկութեամբ:

— Զեք չեմ հասկնալու: Ես:

— Իրական կ'հասկանաք: Ես այժմ
յառաջաբանութեամբ չեմ խօսում, օ-
րիորդ, որովհետեւ ձեզ ճանաչում եմ
և այս բաւական է: Գուք գիտէ՛ք իմ
անմիտ սիրոյ անցեալը, որի համար
ես իսրաւ զղում եմ, բայց չգիտէի
այն ինչ որ երկուստեան է սկսուել: Ես
մեծ ինձ արած յան-
գիմանութիւնները փոխանակ իմ սիր-
աւ միատեցնելու, նրա մէջ նոր ոյժ
և կենդանութիւն են ներշնչել ես ծան-
թացելով ձեր արժանեաց և ձեր սրտի
աղնուութեան հետ, և ես չեմ կամենալ
բաժանուիլ նրանցից: Այժմ յանդու-
նում եմ հարցնել—իրաւունք կը տնք
արդեօք սիրել ձեզ և յուսով որ կա-
րող եմ սիրուել ձեզանից...
Վարդաճն լուռ նայում էր Մա-
րութեանի վերայ, և չէր պատասխա-

նում:

— Գուք ուրեմն ստիպում էք ինձ
հաւատալ որ ձեր լուրքեամբ ար-
համարում էք իմ զգացմունքները,
կրկին խօսեց Մարութեանը:

— Զէք վախճանում օր ես էլ դաւա-
ճանեմ նրանց, հանդարտութեամբ հար-
ցրեց Վարդաճին:

— Այո, չեմ հաւատում:

— Հատ լաւ, լուցե՛ք: Անհայից ա-
ռաջ ես էի սիրում ձեզ, և սիրում էի
խեղազարուած...
— Աստուած իմ, դուք ինձ անթույ
էք, զգացում բացակայեց երիտա-
սարդը, այդ անկարելի է...
— Իսկե՛ք, անկարելի ոչինչ չկայ,
ես ձեզ սիրում էի ասում եմ, և այն
ժամանակ երբ ես քաղցր յոյսերով
օրորում էի ինձ, դուք իմ առաջ ան-
գիտաբար Անհայի սիրոյ խօստովանու-
թիւնը արիք, ես սեղմեցի իմ կուրծ-
քը և տարի ձեր ձեռքով ինձ համար
պատրաստուած տանջանքները, Նրա-
նից յետոյ տեղի ունեցած անցքերը
դուք գիտէ՞ք... Այսօր էլ անհայն սի-
րոյ առաջարկութիւն էք անում ինձ:
Այժմ ձեզանից եմ հարցնում, ընդու-
նեմ այդ առաջարկութիւնը թէ ոչ:

— Ոչ, օրիորդ, մի ընդունէ՛ք, մի
անարժան մարդը անմիտութիւնը թող
արատ չընէ ձեր աչքի: Զգա-
մունքներին և ձեր մեծանշանութեանը,
թողէ՛ք որ տանջուի այդ մարդը, որով-
հետեւ նա արժանի է իւր հատուց-
ման...
— Ի՞նչ օրիորդ, մի ընդունէ՛ք, մի
անարժան մարդը անմիտութիւնը թող
արատ չընէ ձեր աչքի: Զգա-
մունքներին և ձեր մեծանշանութեանը,
թողէ՛ք որ տանջուի այդ մարդը, որով-
հետեւ նա արժանի է իւր հատուց-
ման...
— Ի՞նչ օրիորդ, մի ընդունէ՛ք, մի
անարժան մարդը անմիտութիւնը թող
արատ չընէ ձեր աչքի: Զգա-
մունքներին և ձեր մեծանշանութեանը,
թողէ՛ք որ տանջուի այդ մարդը, որով-
հետեւ նա արժանի է իւր հատուց-
ման...
— Ի՞նչ օրիորդ, մի ընդունէ՛ք, մի
անարժան մարդը անմիտութիւնը թող
արատ չընէ ձեր աչք

ԲՈՒԽՈՒՄՍ. Այսօր կրակուին
խաղաղութեան մասին սերբ-բօլշա-
ւական բանակցութիւնները:
ՊԱՌԻԶ. 1889 թ. Համաշխարհ-
հային հանդիսի լատակադիժըսահ-
մանուած է: Դրամադրուի սրո-
շուած է 40 միլիօն լուբլի:
24 Յունիսի
մինչև Ի ստա եկե Սեբեան

կան է թուում, որ նոր դիպլոմատիկական միջամտութիւն տեղի ունենալ հաշտութեան բանակցութիւնները շտապեցնելու նպատակով:

ԲՈՒԽՍՐԵՍՏ. Երեկ թիւը-բօլշարական և սերբիական պատգամաւորները միմեանց փոխանակեցին իրենց հաստատամաթիղթերը: Շաբաթ օրը կսկսուի բանակցութիւնները:

ԲԵԼՂՐԱՒ. Երկրորդ կոչումի մարդկիներին դրօշակի տակ կանչելու ժամանակ, երկու վաշտ չը կամեցան դուրս գալ: Սերբիական կիսապաշտօնական «Լիդեր» թերթը Յունաստանի բռնած ընթացքին հաւանութիւն է լալտնում: Ինչպէս լսվում է, Մեղքեզ փաշան կը պահանջէ, որ Սերբիան հատուցանէ Բօլշարիային պատերազմական ծախքերը:

ՍՕՖԻԱ. Արևելեան-Ռումէլիայից և Բօլշարիայից ստացվում են բողմաթիւ չորհրդարանական հեռագիրներ իշխանի և մինիստրների հասցեին Բօլշարիայի միութեան առթիւ:

ԼՕՆԻՈՆ. Լօդերի ժողովի նիստերը յետաձգւում են մինչև երկուշաբթի, իսկ պատգամաւորները ժողովինը մինչև շաբաթ:

ՊԱՐԻԶ. Լուսաւորութեան մի նիստը Փօլէն պնդում էր սեռատար Գորոմոսպան դարպոյներին

թիւն լատկացնելու անհրաժեշտութեան վերաջ: Անհապը վճռեալաբանել ըղըր Համայնքներու Գօրլէի ճառը: Պատգամաւորներ ժողովը Հումանութիւն տուաւ արքայական ակնեղէները ծախելու մասին արած խնդրագրին: Այլ ակնեղէներեց ստացած զուամարդիտի գործ դնուի բանուորներին խնամելու Համար: Արմատական հեղաճեւ հարազատական ստանձնու

50.5500 0.1 1140 1.1 0.001

УЧЕБНИКЪМЪ НА ПЪРВО КЛАССНО

3 МАЛИНА

предлагаю се къ рѣшенію всѣмъ желающимъ

500 П

ЦЬНОЮ ВТ

Желающіе могутъ получить з
цій журнала «Радуга», въ Москвѣ
Гг. иногороднымъ высылаются б
въ 7 коп. на пересылку.

3-1

ԱՐԵՎԻԿԱՆԻ ԼԻՆԿՈՒՆ

(2) 3-3

ԲԺԽԵՅ ՊՕՊՊ ՎԵՆԵԱՅԻԻԲ
 Կարելի է ստանալ բարդ զեղապ
 ճառադրոշնեքում և զեղօրէից և
 զպոլինեքում
 Ճանապարհածախարը առանձին
 հալովում
 Վիշաւօր պահետք ամբողջ Ռ.
 սիակի ճանապարհովում է Ս. Պ.
 սարքուրդում. Վ. Ատլիկի մաս-
 Մորակայա № 17. Դիպիւում է Բի-
 վաւում զեղօրէից առեւորական Կ.
 հասանալ ընկերութեան մէջ.
 (Լ. 27496) 7.

ԻՍԿԱԿԱՆ Է ՄԻԱՅՆ ԳՈՐԾԱ-
ՐԱՆԻ ԱՅՍ ՄԱՐԿԱՅՈՎ,

«ՄԻ ՀԱԶԻՐ»
Մեղրա-բուսական-վարչ-կադրակա
և կոնֆեռանս
Լ. Գ. ՊԵՏԵՆԻ ԸՆԿ. ԲՐԵՍ-
ԼԱՎ ՈՒՄ:

Բ. 40 Կ. Կօնֆեհաները 30 և
50 Կ.

ձեռնարկը արժանապատիվ էր և հարուստ պատկերներով։ Ուսումնական համարը զբաղեցրել էր 17-րդ թիվը։ Ժամանակակից դրությամբ այդ համարը գտնվում է թիվ 17-ի տեղում։

(Ու. 27436) 5-3

While the world is in a state of confusion, the people are in a state of confusion.

3 МАЛИНКІЕ РЕБУСА
предлагаются къ рѣшенію всѣмъ желающимъ и назначены за вѣрныя рѣшенія
500 ПРЕМІЙ
ЦѢНОЮ ВЪ 300 РУБЛЕЙ.

Желающие могут получить эти ребусы бесплатно в конторѣ редак-
ціи журнала «Радуга», в Москвѣ, Столешников пер., домъ Корзинкина.
Гр. иногороднимъ высылаются бесплатно, по полученіи почтовой марки
въ 7 коп. на пересылку.